

XI. 6287 - 1941. I. 28 - keles - opls;

XII. 6476 - " - VI. 24. - vegyes - opls;

6536 - " - IX. 26 - kőműves - opls;

Pisgaszutimre, Győr m.; 1919. VIII. 9. ref.

Aratósi áhírat: 39 / 1941-42.

Rep: 1941. IX. 26.

Rite "

A DEBRECENI M. KIR. TISZA ISTVAN TUDOMÁNYEGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

72.

19 41 / 1942. szám.

Érk: 19 41 évi september hó 19. n.

Előírat: _____

drb. melléklet. Utóírat: _____

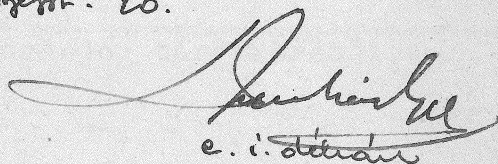
Bizálathoz kiadatik:

Dr. Gyekes Zoltán

" Bacsó Jerős

professzor munkára.

Debrecen 1941. szept. 20.

e. i. titkár

Handwritten notes and stamps:
Bibler
Gyekes
2. 941 IX/25
Képfelrakás
Kötés
S. 1941 IX/26
Fény

AZ AJÁNDÉKOZÁS A MAI TÉTELES JOGUNKBAN.

Doktori értekezés a magyar
magánjog tárgyköréből.-

Írta:

Xerxentén István

F o r r á s o k :

Dr. Zachár Gyula:

A magyar magánjog alaptanai. Budapest, 1928. Grill K. kiad. IV. átd. kiad.-

Dr. Fodor Ármin:

Magyar magánjog. Budapest, Singer és Wolfner kiad.-

Dr. Tóth Lajos:

Magyar magánjog. Debrecen, 1922. II. kiad. Hegedüs és Sándor kiad.-

Dr. Szladits Károly:

A magyar magánjog vázlatja. Budapest, 1935. Grill K. kiad.-

A magyar magánjogi törvényjavaslat.

Kuriai döntvények 1920-tól 1940-ig.

-0-0---0---0-0-

Az ajándékozás alatt azt az egyoldalú szerződést értjük, melynél fogva az egyik fél saját vagyonának rovására a másik fél vagyonát gyarapítandó szándékkal kötelezettség nélkül ingyenes vagyont, előnyt nyújt és azt a szerződésbeli ellenfele mint ilyent elfogadja. A magyar magánjogi törvényjavaslat meghatározása is u.e. és így megállapíthatjuk, hogy az ajándékozásnak előfeltétele a./ oly szerződés, melyet a megajándékozott elfogad, b./ az ajándékozó olyan vagyoni előnyben részesítse a másik felet, hogy ezáltal saját vagyonát apassza, ezzel szemben a megajándékozott vagyona akár pozitive, akár negative gyarapodjék, elengedem pl. a tartozását, c./ a megajándékozott a vagyoni előnyt

ingyen elfogadja. Az ajándékozási szerző-
désnek legjellegzetesebb kritériuma, hogy
az ingyenes ügylet. Ebből pedig az követ-
kezik, hogyha a megajándékozott az ajándék
tárgyáért ellenértéket adott, ajándékozási
ügyletről vagy egyáltalán nem beszélhetünk,
vagy csak a fölös érték erejéig lehet er-
ről szó. /:Kuria G.1o9/9o5:/, Erre mond-
ja Kolosváry, hogy az ügylet ilyenkor vé-
gyes jellegű lesz, t.i. a gazdagodást
gazdasági értelemben véve azzal, hogy az
ajándékozónak csekélyebb értékű ellenszol-
gálatot teszünk, még nem kerülünk ellen-
tétben az ajándékozás fogalmával. Egyedü-
li nehézség ilyen esetekben csupán akö-
rül támad, hogy a tényleges és valódi

érték közti különbözet erejéig ajándékozási ügylet forog-e fenn, vagy nincs másról egyáltalán szó, mint egy oly ügyletről, mely egyedül a vevő félnek kedvez? Birói gyakorlatunk álláspontja e tekintetben az, mint a magánjogi törvényjavaslaté, hogy házastársak és jegyesek, valamint egyenes ágon rokonok és sógorok közt végbement vagyoni juttatásról az a vélelem, hogy a juttatás ingyenes volt. Tehát látjuk, hogy a hozzátartozóknak egymásközti juttatásánál, mindig azzal a fikcióval élünk, hogy az ingyenes volt, míg ezzel szemben idegenek közti juttatás természete az ajándékozás szempontjából mindig szigorúan mérlegelendő.

Vegyes jellegű az ajándékozás oly

esetben is, hol ellenszolgáltatás nincs kifejezetten kikötve, de a megajándékozott az ajándékozó adósságát magára vállalja. Visszterhesnek abban az esetben mondjuk az ajándékozott részéről az ajándékozó tartásának elvállalását, ha nem kerül ki a tartás az ajándék hozadékából. A magyar iudicatura vegyes jellegű ajándékozásnak tartja az oly visszterhes ügyleteket, melyeknél a szolgáltatott tárgy értéke feltűnően aránytalanul meghaladja az ellenértékül adott összeg értékét, amely visszterhes ügyletet a felek egyenesen azzal a határozott szándékkal kötötték, hogy a szerző fél ingyen gazdagodjék a többletértékkel, pl. a szülő egyik gyermekének kedvezésből 1600.-P. értékű

ingatlant 600.-P.-ért ad el: ebben az esetben az a gyermek, aki az ingatlant megvette, 1000.-P. értékkel megajándékozottnak tekintendő. Ha már most a szülő gyermekére ingatlant ingyen ruházta át s ennek fejében a maga számára csak oly életjáradékot köt ki ellenszolgáltatásul, melyet teljes egészében fedez az ingatlan tiszta hozadéka, akkor nem vegyes, hanem tiszta ajándékozásról beszélünk; ez a birói gyakorlat álláspontja is különben e tekintetben. A modus kikötése az ajándékozás jellegét szintén nem sérti.

Végül minden ajándékozásnak elmaradhatatlan kelléke az ajándékozási szándék fennforgása. Hogy mi az ajándékozási szándék indító rugója, az teljesen közömbös, pl. koráb-

ban tett szolgálatot akar jutalmazni és ez az oka, hogy a magyar jogban nem esik külön szempontok alá a remuneratoria donatio.

Az ajándékozási ügylet nincs formához kötve általában. Egyedüli kivétel e tekintetben a házastársak és jegyesek közti, mert ezek érvényességéhez közjegyzői okirat szükséges; tehát érvényesen létrejöhet ajándékozási ügylet szóbeli megállapodás alapján is, és pedig ingók ajándékozásánál mindig, míg ingatlanok ajándékozásánál csak abban az esetben, ha az ajándék tárgya át nem adott. Ezt világosan ki is mondja a törvény : a házasfelek és jegyesek közti jogügyletnek érvénytelensége esetén mindegyik fél tartozik a másik félnek azt, amit tőle

az érvénytelen jogügylet folytán kapott viszaszolgáltatni, mire nézve azonban a házasságfelek s jegyesek közt létrejött magánokiratok egymással szemben sem birnak bizonyító erővel.

A kiskorúak ajándékozására vonatkozólag pedig kimondja a törvény, hogy a szokásos alkalmi ajándékozások kivételével azon jogügyletek, melyek által a kiskorú viszteher nélkül köteleztetnék, vagy jogokról visszteher nélkül lemondana a kiskorú gyámhatósági jóváhagyása esetén nem kötelesek.

Ajándékul minden értékkel bíró tárgy szolgáltatható, lehet az ajándék tárgy ingó, ingatlan; lehet nemcsak dologátadás, hanem jogátruházás, tartozások elengedése, szolgalmi jog, haszonélvezet vagy életjáradék.

nyújtás, ingyenes engedmény.

Katona szerint korlátozás nincs.

Az ajándékozó úgy a jelenlegi, mint jövő vagyongyónát elajándékozhatja. Erre vonatkozóan meg kell jegyezni, hogy korlátozás mégis van, mert jövőbeli ajándékozás iránt tett ígéret bármikor visszavonható, joghatálya tehát nincs.

Azon elv, hogy ajándékozni formátlanul is lehet, a már említett házastársak és jegyesek közti ajándékozáson kívül még az ingatlanok mindennemű ajándékozásánál is eltérést szenved, u.i. ingatlan ajándékozásának érvényességéhez a jogügyletnek írásba foglalása szükséges, ellen esetben ajándékozási ügyletről nem beszélhetünk. Bár aján-

dek útján lehet ingatlant átruházni szóbeli-
leg is, de a telekkönyvi bejegyzéshez írásbe-
li szerződés, legalább is írásba foglalt be-
kebelezési engedély szükséges.

A magánjogi törvényjavaslat sze-
rint az ajándékozási ígéret érvényességéhez
okirat szükséges. Okirat szükséges azonkívül
az ajándékozó elengedés érvényességéhez is
kivéve, ha az átruházott vagy elengedett kö-
vetelés okiraton alapszik és ezt az okiratot
a megajándékozottnak átadják, vagy visszaad-
ják, vagy ha az ajándékozó az engedményről
az adóst értesíti. Az ajándékozási ígéret
természetesen kötelező, ha a másik fél a ne-
ki tett ígéretet elfogadja, mert ilyenkor
jogérvényes szerződés áll elő, melynek alap-

ján a megajándékozott az ajándékozás teljesítését az ajándékozótól bírói úton akkor is követelheti, ha ez utóbbi azt teljesíteni nem akarja.

Kérdés, hogy vajjon minden esetben okirat szükséges az ajándékozási ígéret érvényességéhez? Korántsem, Grosschmid a következő példát hozza fel erre: valaki feláll az egyleti közgyűlésen és ünnepélyesen kijelenti, hogy ő ajándékozni fog, melyet nyomban el is fogadnak. Semmi kétség nem fér hozzá, hogy az ilyen ajándékozási ígéret kötelező. Mert világos, hogy ha ilyen nem menthető mulasztás esetén az ígéretet tevő, nem tesz vagy nem tud eleget tenni, kártérítéssel tartozik és pedig nemcsak a szoros értelemben azáltal származott kárt, hanem eset-

leg egyéb kárért is.

A magyar birói gyakorlat szerint birói uton érvényesíthető kötelem származik, ha az ajándékozás komolyságához kétség nem fér és a megajándékozott azt a maga részéről elfogadta.

Hozomány adásának ígérete harmadik személy részéről, aki azt a törvény alapján nem tartozik adni, ajándékozási ígéretnek számít. Az ajándékozási ígéret csak azon esetben von maga után jogi kötelezettséget, ha az ígéret meghatározott tárgy szolgáltatására vonatkozik és az ajándékozónak erre vonatkozó komoly akarata a megajándékozott részéről hasonló módon elfogadtatott.

Az ajándékozási ígéret az ajándéko-

zott dolog átadása nélkül is jogérvényesen kötelező.

Ajándék számban veszi a törvény az örökség vagy hagyománynak az öröklése, ill. a hagyományosra jogosított személy részéről való visszautasítását is. Minden kétséget kizáróan ajándékozásról lesz szó és kielégítésre jogosít, abban az esetben, ha a visszautasítása az örökségnek vagy a hagyományról való lemondás valakinek a javára történt. Végül megemlítem, hogy az ajándékozás keresetőségét, irásbafoglalástól függővé tenni okszerű volna.

Általánosan elfogadott szabály, hogy az ajándékozót késedelem, vagy nem teljesítés címén kártérítésre kötelezni általában nem lehet, legfeljebb csak abban az esetben, ha

dolus vagy culpa lata terheli. A késedelmes ajándékozás után nem lehet késedelmi kamatot számítani, mert ez ellenkezik az ajándékozás jogi és etikai természetével.

Az ajándékozó felelősségét is más mértékkel kell mérni, mint a visszterhes ügyleteknél előálló felelősség kérdését, minek a méltányosság az indító rugója. Mint-hogy az ajándékozó ingyen vállalt kötelezettséget, ebből következik, hogy az ő felelősségét, aki szolgáltatásáért ellenértéket kap. Ép ezért az ajándékozó a hibás, vagy lehetetlenné vált teljesítésért csak abban az esetben felelős, ha őt szándékos sérelem vagy súlyos gondatlanság terheli.

Ami a szavatosságot illeti, meg-

jegyzendő, hogy az ajándékozó nem felelős az ajándékba adott dolognak sem jogi, sem fizikai hiányaiért, kivéve azon kárt, melyet a megajándékozottnak szándékosan vagy nagymérvű figyelmetlenségből okozott. Így az elperlés esetében. Megtörténhet u.i. hogy valaki tudva idegen dolgot ajándékoz el jóhiszemű 3.-ik személynek, már most ha a tulajdonos a jóhiszemű 3.-ik személytől, elperli, az ajándék tárgyát, az ajándékozó szavatossággal tartozik a perköltségekért és az időközben tett esetleges beruházásaiért a megajándékozottnak.

Ugyncsak szavatossággal tartozik az ajándékozó, ha az ajándéktárgy valamely hibában szenved és ezt az ajándékozó tudva

elhallgatta, lehet, hogy ép ezért ajándékozta el. Igaz, hogy "ajándék lónak nem nézik a fogát", ámde ha az ajándék tárgyának valamely károsító tulajdonságát tudta és azt elhallgatta a megajándékozottnak ebből eredő kárát tartozik megtéríteni. Pl. az ajándékozó tudva beteg állatot adott ajándékba és ez megfertőzi a megajándékozottnak állatait. Ez bírói gyakorlatunk állásfoglalása is és a magánjogi törv. javaslat is hasonlóan intézkedik.

Nevezetesen a magánjogi törv. javaslat 143. §.-a szerint az ajándékozó a szerződés megkötése és teljesítése tekintetében csak a szándékosságért és a súlyos gondatlanságért felel.

Arra nézve, hogy mennyiben szavattal az ajándékozást ígérő, szintén intézke-

dik a magyar magánjogi törv. javaslat. Ez u.i. azt mondja, ha az ajándékozó oly tárgy szolgáltatására kötelezi magát, melyet még csak ezentul kell megszereznie és azt szándékosan vagy súlyos gondatlanságból fogyatékos joggal szolgáltatja, a megajándékozott nem teljesítés miatt kártérítést követelhet tőle.

Ebben az esetben azokat a szabályokat kell megfelelően alkalmazni, melyek az eladónak a jogért való szavatosságára vonatkoznak.

Ha az ajándékozó egyedileg meg nem határozott oly dolog szolgáltatására kötelezi magát, melyet csak ezentul kell megszereznie és szándékosan vagy súlyos gondatlanságból hiányos dolgot szolgáltat, a megajándéko-

zott ily esetben követelheti azt, hogy neki az ajándékozó a hiányos dolog helyett hiánytalan dolgot szolgáltatson, vagy ha nem teljesíti, úgy követelheti, hogy neki kártérítést fizessen az ajándékozó .

E követelésekre azokat a szabályokat kell megfelelően alkalmazni, melyek az eladónak a dolog hiánymentességért való szavatosságára vonatkoznak.

Végül megjegyzem, hogy ezen említett szavatosságnál is fokozottabb szavatosság a javaslat szerint az ajándékozót csak akkor terheli, ha erre írásbelileg kötelezte magát.

A megajándékozott nem csupán az ajándékozás alkalmával már megítélt

vagy perrel érvényesített tartozásokért szavatol, hanem szavatol az ajándékozóra az ajándékozás idején már fennállt szerződésből háruló kötelezettségeikért és a szerződések nem teljesítéséből eredő kárért is az ajándék értéke erejéig. A megajándékozott csak oly kifogásokkal élhet a korábbi perben az egyenes adós ellen hozott jogerős ítélettel szemben, melyek alkalmasak volnának az ítéletben megszabott kötelezettség megszűntének bizonyítására. Általában felső bíróságaink állandó gyakorlata az, hogy a megajándékozott felelős a hitelezővel szemben az ajándék erejéig, nemcsak az ajándékozás ideje alatt fennálló tőketartozásra nézve, hanem felelős ennek a járulékaire is.

Az ajándékozásra nézve általános szabály, hogy viSSzavonhatatlan, de ez nem kivételnélküli szabály, mert több esetben részben, vagy akár a maga egészében is mégis csak visszavonhatja a megajándékozó, ill. annak osztályrészre jogosított örökösei. Így hogy mindjárt törvényes alapon hivatkozom, hivatkozom a Kuria néhány döntvényére és a magyar magánjogi törv. javaslatra. Ez utóbbi is ismeri az ajándékozás visszavonásának három esetét: a./ durva háálatlanság, b./ az ajándék visszakövetelése az ajándékozó vagyoní romlása miatt, c./ az ajándék visszakövetelése gondnokság alá helyezés esetén. Vegyük sorba a visszakövetelési eseteket. Mielőtt ezt tárgyalnánk,

nézzük az ajándék visszakövetelésének Grosschmid nyomán egy-két esetét.

Grosschmid szerint a tényleg átbocsátott ingatlan visszakövetelhető.

Mégha az átbocsátás előzetes ígéret teljesítésképen és annak tudatában történt is, hogy az ígéret egyáltalán nem kötelező. Nem épen azért, mert a törvénynek idevonatkozó rendelkezése nem distinguál, hanem azért, mert a törvény kimondja, hogy ingatlan ajándékozásához is közjegyzői okirat kell. Maga az ingatlan átbocsátása, amint ajándék is érvénytelen lévén, tehát nincs alap, melyből a visszakövetelő tulajdoni ill. személyes exhibitiv kereset ellen "saját énje" címén kifogást lehet-

ne tenni. Ellenben az OPTK. alkalmazási területén szóbeli ajándékkal átadott ingatlan lóg, mint Mohamed koporsója. Perelni nem lehet átírássra, visszakövetelni szintén nem. Ilyen esetek különben előfordulnak a házi jog szerint is. Pl. a kigolyózott kártyán elveszített házát átadják, de nem írják át.

A férj ingyenesen engedélyez követelést közjegyzői okirat nélkül. A közj. n. 22. b. szerint ez nem érvényes. Ellenben a c. pont szerint, mivel az ajándéktárgy átadott, azt kell mondani, hogy érvényes.

Váltó kötelezettség vállalása nincs közjegyzői okirathoz kötve, 2. forgatmány sem, 3. váltói engedély sem.

Váltónak elkötelezése
ajándékuul; vagy egyébként ugyancsak kü-
lön engedményezése, közjegyzői okiratot
kiván, miként más követelésé.

Mint már fentebb emli-
tettem, az ajándékozás visszavonható dur-
va hálátlanság címén . Magánjogi törvény-
javaslatunk szerint az ajándékozást durva
hálátlanság miatt vissza lehet vonni,
ha a megajándékozott az ajándékozót, vagy
az ajándékozónak közeli hozzátartozóját
e minőségét ismerve, gonosz szándékkal
személyében szigoruan megsérti, vagy ily
szándékkal vagyonában tetemesen károsít-
ja. Vissza lehet vonni az ajándékozást
akkor is, ha a durva hálátlanságot a meg-

ajándékozottnak vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozója követi el olyképen, hogy az okozott sérelem az eset körülményeinek gondos figyelembevételével a megajándékozottnak felróható. Megjegyzem, hogy a megajándékozott csak a még a cselekmény elkövetésekor meglevő gazdagodása erejéig felelős.

Vissza lehet vonni az ajándékozást akkor is, ha az ajándékot, melyet az egyik házastárs vagy ennek közeli hozzátartozója a házasság fennállása alatt, akár még azt megelőzően a házasságra való tekintettel a másik házastárs javára tett, abban az esetben, ha a házasságot a bíróság megajándékozott házastársnak

egyedül vétkessé nyilvánításával felbontotta. A végbement ajándékozással szemben a visszavonás jogát keresettel kell megindítani.

Az ajándék visszavonására az irányuló jog rendszerint csak magát az ajándékozót illeti s örököseire csak úgy száll át, ha az ajándékozó visszavonási szándékát határozottan kijelentette, vagy ha a visszavonási jog gyakorlását maga a megajándékozott tette lehetetlenné, vagy ha az ajándékozó a megajándékozott ellen a keresetet megindította és ezzel kifejezésre juttatta azon szándékát, hogy az ajándékozás hatálytalanítását igenis óhajtja, ugyszintén akkor, ha a

végrendeleti örökösök be tudják bizonyítani, hogy határozottan kijelentette az ajándékozó visszavonási szándékát, de a kereset megindítását a megajándékozott szándékosan elkövetett valamely cselekménye tette lehetetlenné. A megajándékozott ezen esetekben is csak hálátlanságot elkövetett cselekménykor még meg lévő gazdagodása erejéig felel.

A magánjog törvényjavaslat szerint az ajándékozás visszavonásának durva hálátlanság címén nincs többé hatálya, ha a visszavonásra jogosult a megajándékozottnak megbocsátott vagy a hálátlanságról szerzett értesülése után a visszavonás jogáról lemondott. Előzetes lemondás hatály-

talán. Hogy a hálátlanságot kifejező utólsó bántalmazás megbocsáttatik, az előző bántalmazásokat megbocsátottnak kell venni. Ami a megbocsátást illeti, lehet ez nyílt vagy facta concludente.

Mármost, hogy mit is tekinthetünk voltakép durva hálátlanságnak, az ténykérdés és helyesen jegyzi meg Zachár, hogy még mindig nem jutott bírói gyakorlatunk egységes álláspontra az iránt, hogy a megajándékozottnak mely magatartása tekinthető oly nagyfoku hálátlanságnak, mely feljogosítja az ajándékozót arra, hogy a megajándékozottól az ajándékot visszavonja. A Kuria álláspontja régen az volt, hogy érvényteleníthető abban az eset-

ben az ajándékozás, ha a megajándékozott a megajándékozóval szemben oly bántalmazást követ el, mely miatt saját gyermekének kitagadására is elegendő jogalapul szolgált. A Kuria ujabban általában mindennemű az ajándékozó személye ellen elkövetett minden súlyos sérelmet durva hálátlanságnak minősít, azt azonban, hogy a fennforgó körülmények tekintetében mit kell súlyos sérelemnek minősíteni, figyelembe veszi a felek társadalmi állását és műveltségi fokát. Pl. a Kuria megállapította a durva hálátlanságot, midőn a fiu késsel a kezében oly magatartást tanusított, mely a magas korban levő

atyában félelmet keltett, megverte és kényszerítette, hogy a padláson aludjék.

Magánjog törvényjavaslatunk intézkedik az ajándék visszavonása tekintetében gondnokság alá helyezés esetében is, u.i. ha az ajándékozót gondnokság alá helyezték, gyámgondnoka visszavonhatja a gondnokság alá helyezés hatályának kezdetét megelőző egy éven belül tett tékozlás szerű ajándékozásait. A megajándékozott itt is csak a még visszavonáskor meglévő gazdagodásnak erejéig felel. A keresetet, ha az ajándékozó gondnokság alá kerül, a gondnokság alá helyezését véglegesen elrendelő végzésnek jogerőre emelkedésétől 10 év alatt kell megindítani, durva hátlatlanság esetén pedig a kereset attól az

időponttól számított egy éven belül kell megindítani, amelyben a hálátlanságot megállapító cselekmény tudomására jutott a jogosultnak.

Megjegyzendő, hogy azon kereset esetében, mely ajándékozási ígéretre van alapítva, a magánjogi törv. javaslat szerint az ajándékozó örököse részéről és a megajándékozott örököseivel szemben is lehet érvényesíteni.

Végül vissza lehet követelni az ajándékot az ajándékozó vagyoni romlása miatt, ha az ajándékozó vagyoni helyzete annyira rosszra fordul, hogy az ajándékozási szerződés megtartása veszélyeztetné saját megélhetését, ill. lehetetlenné

törvényen alapuló eltartási kötelezettségének teljesítését, akkor megtagadhatja az ajándékozási szerződés teljesítését; vagy ha az ajándékozó csak a szerződés teljesítése után jut ilyen kedvezőtlen anyagi helyzetbe, joga van visszakövetelni az ajándék tárgyát a megajándékozottól, abban a mértékben visszakövetelni, amilyen mértékben az ajándékozónak arra hiányzó életfenntartási és törvényes tartási kötelezettségeinek fedezésére szüksége van. A megajándékozott csak még a visszaköveteléskor meglévő vagyoni gazdagságnak erejéig felelős. Az ajándékozó nem követelheti vissza az ajándékba adott dolgot, ha a megajándékozott hasonló szükségben van, vagy ha az ajándékozó akár szándé-

kosságból, akár súlyos gondatlanságból vagyoni romlását saját maga idézte elő. Megjegyzendő, hogy több megajándékozott közül az ajándékozó csak annyiban fordulhat a korábbi ellen, amennyiben a szükséges összeget a későbbin megvenni nem tudja.

Abban az esetben ha az ajándékozó szükségben jut, az ajándékozó kérheti a megajándékozottal kötött ajándékozási szerződésnek hatálytalanítását a megajándékozott örökösével szemben is, ha ez utóbbi az ajándékozóval szemben oly magatartást tanusított ill. vele szemben oly ténykedést követett el, mely a durva hálátlanság ismérveit magában foglalja.

Az ajándékozásnak többfé-

le korlátozása lehet. Ilyen a már említett házastársak és jegyesek közti ajándékozások érvényességére vonatkozó rendelkezések. Ezenkívül korlátozza az ajándékozási szerződés szabad érvényesülését: a kötelesrészesek joga, az özvegyi jog, a csődnyitás, a hitelezőt megillető jogosultság és a meghagyással kapcsolatos ajándékozás.

Már említettem, hogy házastársak és jegyesek közti ajándékozás érvényességéhez közjegyzői okirat, ingatlanok ajándékozásához pedig írásbeli jogügylet kell. Ehhez még csak annyit, hogy a törvény a jegyeség, ill. a házassági kötelék fennállása alatt létesült ajándékozásokat külön szabályozza. Az a jegyes t. i. aki az eljegyzéstől alapos

ok nélkül visszalépett, vagy a másik jegyesnek a visszalépésre alapos okot adott, köteles azt, amit a másik jegyes neki, vagy annak rokona a kötendő házasság okából ajándékozott, vagy adott az eljegyzés előjelkép, természetben visszaadni, vagy ha ennek helye nem lehet, értékét gazdagodása erejéig megtéríteni, azon ajándékozási ígéret pedig, melyet a másik jegyes, vagy annak rokona a kötendő házasság reményében tett, hatályát veszíti. A vétlen jegyes azonban a kapott ajándékot megtarthatja, a nyert ajándékozási ígéretet behajthatja. A visszakövetelési jog engedmény, végrehajtás és öröklés tárgya csak úgy lehet, ha a jogosult a keresetet megindította. A kereset a jegyesség, ill.

a házasság felbontásától számított egy év alatt elévül.

Sőt birói gyakorlatunk nem zárja ki, hogy az eljegyzéstől alapos ok nélkül visszalépő jegyes ezenfelül a másik jegyesnek azért a kárért, amit ennek a házassági ígéretével kapcsolatban egyéb cselekményeivel vagy mulasztásával szándékosan okozott, az általános magánjogi szabályok szerint felelősségre vonható legyen.

Az ajándékozás elvileg korlátlan. Azonban a törvény elejét veszi annak, hogy az örökhagyó meghiusithassa a kötelesrészre jogosultak jogait azáltal, hogy vagyonát még életében másnak ajándékozza. Mint Szladits kiemeli, a kijátszás-

nak már elejét veszi azon szabály, hogy a kötelesrész kiszámítása végett a hagyaték értékéhez hozzá kell adni azon értéket is, melyet az örökhagyó még életében elajádnékozott és a kötelesrészt azután a hagyatékból az így megmaradt érték alapján kell kimérni, úgyhogy az örökös az ajándék folytán többet köteles a hagyatékból a kötelesrész címén kifizetni, mint amennyi a hagyatéki vagyon szerint az ajándék nélkül járna. Megtörténhet így az, hogy az örökös az egész hagyatékot kénytelen a kötelesrésztre kifizetni, mert az örökhagyó annyit ajándékozott el életében, mint amennyi vagyona maradt.

Kötelesrész címén követel-

heti az örökbefogadott gyermek - minthogy
őt is kötelesrész illeti az örökbefoga-
dó szülő után - kötelesrészének kielé-
gítését, ill. kiegészítését ajándék ci-
mén. Az örökbefogadott gyermek azonban
az örökbefogadó szülő által tett ajándéko-
zást kötelesrészének megsértése miatt csak
abban az esetben támadhatja meg sikeresen
és követelhet kötelesrészt megajándékozot-
tól, ha a megtámadott ajándékozás az örök-
befogadás időpontja után létesült. Ha az
örökhagyó még életében ivadéakai közül
néhányiknek ajándékot adott, - itt közbeve-
tőleg megjegyzem, hogy a szokásos alkalmi
ajándékozás más elbírálás alá esik, t.i.
mint a Magánjogi Törvényjavaslatunk mond-

ja, sem visszakövetelésnek, sem visszavonásnak nincs helye, oly ajándékozás tekintetében, melyet az ajándékozó erkölcsi kötelességének, vagy a társadalmi illem követelményének tett eleget - az aki a kötelesrészre jogosult az ivadéktól csak annyit követelhet vissza az ajándékból a kötelesrész címen, amennyivel a megajándékozott többet kapott, mint amennyit törvényes örökösképen kapott volna, ha végrendelet nem létében ő is örökölné.

A csődtörvény szerint ha az ajándékozó csődbe kerül, a csődhitelezők megtámadhatják mindazon ajándékozásokat, amelyeket a közadás a csődnyitás megelőző két éven belül eszközölt és pedig meg lehet támadni a közadónak minden oly jogos cselek-

ményeit, melyeket visszteher nélkül, vagy csak szinlelt visszteherrel kötött kivéve, ha azok tárgya a szokásos alkalmi ajándékozás volt.

A csődtömegnek mindazt vissza kell téríteni, ami a közadás vagyónából elidegenítettek, azonban a jóhiszemű szerzők azt, amit a közadásnak visszteher nélküli ügylet folytán kapott, csak annyiban köteles visszatéríteni, amennyiben a kapott tárgy vagy érték még birtokában van.

A jogutód ellen is lehet érvényesíteni a megtámadási jogot, ha ő a szerződés megkötésekor tudta, hogy a jogcselekmény a közadás részéről a hitelezők kijátszása végett történt.

Megtámadható az ajándékozás az ajándékozó hitelezői részéről is. Jogi felfogásunk u. i. abból indul ki, hogy nem lehet az ajándékozás a hitelezőknek sérelmére, ennél fogva a megajándékozott felel az ajándék erejéig akár jó akár rosszhiszemű a megajándékozott; csupán a felelősség sorrendjére minősítő a megkülönböztetés, t. i. a megajándékozott a hitelezővel szemben rendszerint egyszerű kezesként tehát csak másodszorban - felelős.

Ha azonban a megajándékozott ismerte a hitelezők kijátszására irányuló szándékát az ajándékozónak, nem igényelheti a hitelezőtől, hogy igazolja, miszerint az ajándékozó ellen a követelés behajtása végett

a végrehajtást sikertelenül megkísérelte.

Megjegyzem nemcsak a most említett esetben, hanem akkor is, ha a hitelező tőle nem függő okból követelését a közvetlen adósnak végrehajtás alá vonható vagyonából ki nem elégítheti, úgy módjában áll a hitelezőnek, hogy ő a követelését a csak másodsorban felelős megajándékozottal szemben az ajándék tárgyat tevő ingatlant jelzáloggal biztosíthassa. A megajándékozott vagyoni felelőssége természetesen csak a megajándékozáskor már fennálló tartozásokra terjed ki. Felelős azonban nemcsak a megajándékozott, hanem az is, aki az ajándék tárgyat képező javakat tőle ingyenesen

vagy aránytalanul csekély visszteher mellett szerezte.

Mint említettem, csak azt lehet visszakövetelni, amennyiben az ajándékozás által megrövidült. Tehát mint Zsögöd felhozza példakép, hogy már az OPTK. szerint sem úgy kell azt értelmezni, hogy az egy-két forintjában megrövidült hitelező a milliós ajándékokat követelhetne vissza.

Már most, hogy a visszatérítés mily alakban történhet, arra nézve kétféle mód van. Van úgy, hogy a kapott ajándékot az ajándékozás ideje szerinti pénzértékben felbecsüljük s azután azt mondjuk, ahogy a pénzérték korlátain belül a

megajándékozott személyesen felelős, vagy
ugy, hogy a hitelezőt feljogosítjuk, hogy
magát az ajándék tárgyából kielégíthesse.
Az előbbi esetben a per s ítélet consummál-
ja magát személyes felelősségi kérdést, míg
az utóbbi esetben nem consummálja. A magyar
joggyakorlat az utóbbi értelemben sajátított-
ta el az OPTK. eme szabályát.

A meghagyással kapcsola-
tos ajándékozást a magánjogi törv. javasla-
tunk részletesen tárgyalja, fogalommeghatá-
rozást azonban nem ad, hanem azt, mint is-
mertet feltételezi. E feladat tehát a tudo.-
mányra és a szokásra hárul.

A meghagyás fogalmát leg-
helyesebben a következőkép adhatjuk: A meg-

hagyás oly jogügyleti mellékhatározmány, mellyel ingyenes vagyoni juttatás esetén oly kötelezettség rovatik az ingyenes juttatotttra, melyből senki számára alanyi jog nem származhatik.

Már a meghatározásból kitűnik, hogy a meghagyás nem teljesítése* a conditio szabályai szerint. A porosz Landrechtől eltekintve a külföldi jogok azonban általában megadják a kereseti jogot a meghagyás teljesítésére.

A fentiekből természet-szerűleg következik, hogy az ajándékozónak kell előljárni a teljesítéssel. S csak az ő teljesítése után lehet szó a meghagyás késedelméről.

A meghagyás kedvezménye-

* esetén az soha ki nem kényszeríthető. Szankció: az ajándék elvesztése

zettje lehet bárki. Hogy a meghagyással terhelt is, az kérdéses. Erről a törvényjavaslattunk nem szól. Ilyen esetben legtöbbször a körülményekből ki fog tűnni, hogy nem is valószínű meghagyás, hanem pusztán tanácsadással állunk szembe.

Fontos kiemelni, hogy az a körülmény, hogy a meghagyás teljesítése nagyobb költséggel jár, mint amennyit a felek az ajándékozási szerződés megkötésekor feltételeztek, magában véve még nem ok a meghagyás leszállításának a követelésre.

Ez a jog azonban megilleti a megajándékozottat akkor, ha az ajándék értéke a dolog hiányos voltánál, vagy 3-ik személynek az ajándék tárgyán fennálló jogainál

fogva a meghagyás teljesítésével járó költséget nem fedezi.

Még egy kérdés: mikor van a megajándékozott késedelembe? Ez a konkrét esetben döntendő el. Rendszerint az ajándékozó kitüzi az időt a meghagyás teljesítésére. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy magánjogunk itt megelégszik az objektív morával, szemben a külföldi jogokkal, melyek a subjektív morát kívánják meg.

Az ajándékozásnak még egy neme van: a halálesetre szóló ajándékozás. Ezzel kapcsolatban még egy fontos szabály van: hogy ily ajándékozásról csak akkor beszélhetünk egyéb feltételek meglétele esetén, ha az, hogy a megajándékozott az ajándé-

kozót túlélje, feltételül van kikötve. Egyéb-
ként az ajándékozás ezen nemére mindenben a
végintézkedés szabályai nyernek alkalmazást.

-0-0---0---0-0-